

**Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет
Кафедра філософії та суспільних наук**

**«Проблема людини у воєнні та повоєнні часи:
філософський та медичний дискурси». До 100-
річчя з дня народження професора Володимира
Вікторовича Бобіна (1924–2024)**

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції,
м. Харків, 7 червня 2024 р.*

Харків 2025

включає питання про представництво жінок у політиці, гендерну політику та законодавство.

Важливим контекстом антропологічного спрямування є проблема співвідношення гендеру та тілесності. Це включає питання про гендерну дисфорию, трансгендерність та інші питання, пов'язані з тілом. Варто також акцентувати увагу на гендерних ознаках в мовних практиках, що включає аналіз гендерованих мовних практик, використання гендерно-нейтральної мови та вплив мови на гендерну ідентичність.

Окремої уваги заслуговує напрям феміністської епістемологія, що орієнтується на питаннях впливу гендеру на процеси отримання та продукування знань та здійснення наукових досліджень. Феміністські теоретики ставлять під сумнів традиційні концепції об'єктивності та неупередженості у науці, пропонуючи альтернативні методології. Доволі комплексним виглядає проблеми гендерної етики як аналіз гендерних аспектів у різних етичних теоріях та практиках.

Філософія виконує важливу роль у критиці та руйнуванні гендерних стереотипів. Вона стимулює критичне мислення та аналізує підґрунтя гендерних стереотипів у суспільстві, культурі та мові. Філософські аргументи та концепції можуть допомогти усвідомити шкідливість та обмеження, які приносять гендерні стереотипи, і сприяти розбудові більш рівноправного і справедливого суспільства.

Список використаних джерел

1. Батлер Джудит. Психика влади: теорії суб'єкції. Пер. Завена Баблюяна. Харків: ХГЦІ, 2002. 168 с.
2. Sex and Social Justice. By Martha C. Nussbaum. Oxford: Oxford University Press, 1999. 488 p.
3. Catharine A. MacKinnon, Butterfly Politics. Cambridge, Mass.: The Belknap Press of Harvard University Press, 2017.
4. Open House of Family, Friends, Food, Piano Lessons and the Search for a Room of My Own. Author, Patricia J. Williams. Publisher, Farrar, Straus and Giroux, 2004.
5. Martha L. Minow, Making All the Difference: Inclusion, Exclusion, and American Law (Cornell Univ. Press 1990).

МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я – ІДЕОЛОГІЧНА СТРАТЕГЕМА ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Утюж Ірина Геннадіївна, докторка філософських наук, професорка,
завідувачка кафедри суспільних дисциплін (Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, Україна)

В умовах сьогодення проблема ментального здоров'я постала в нашій державі дуже актуально. Українське суспільство третій рік знаходиться у стані війни. Постійний стрес, психологічна напруга стали реальними супутниками нашого життя. І тому, за ініціативою першої леді України Олени Зеленської в нашій країні запрацював проєкт національної програми психологічної допомоги «Як ти?», який направлений на допомогу кожній людині зберегти себе і подолати труднощі власного життя.

Визначаючи поняття ментального здоров'я, звернемося до джерел ВООЗ «Згідно з визначенням ВООЗ, ментальне здоров'я – це стан щастя та добробуту, в якому людина реалізує свої творчі здібності, може протистояти життєвим стресам, продуктивно працювати та робити внесок у суспільне життя» [1]. Як бачимо із визначення, ментальне здоров'я – це не патологічний стан психіки людини, з яким повинні працювати тільки професіонали-психіатри. Питаннями ментального здоров'я в нашій країні стали займатись волонтерські організації, фахівці з кризової психології, освітяни, і, зрозуміло медичні працівники. Наше суспільство дедалі більше усвідомлює, що збереження ментального здоров'я, це не лише особиста справа, а стратегічне завдання держави.

Першими авторитетами, які реалізують ініціативу, щодо збереження психологічного добробуту стають медики. Тому що, лікарі мають бути озброєні не лише медичними знаннями, а й філософсько-психологічною підготовкою, щоб справді допомагати людям.

Як зазначить міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко: «Станом на початок 2024 року майже 70 тисяч медичних працівників (лікарі, медсестри, медбрати, фельдшери, керівники медзакладів, інші медичні працівники) пройшли навчання за програмою ВООЗ і можуть допомагати в охороні ментального здоров'я. Серед них – 16 тисяч лікарів «первинки» (сімейні лікарі, педіатри, терапевти), а це більше ніж кожен третій, тож шанси, що саме ваш лікар може розпізнати, діагностувати та підставити плече, – дуже високі» [2].

Тому, по всій країні на освітніх площадках українських медичних університетів, були організовані курси, які почали готувати медиків до надання допомоги суспільству. Ми прекрасно розуміємо, що людина без якісної освіти, та сформованої системи цінностей, гуманістичних цінностей виявляється обмеженою, ускладнюється здатність до глибокого розуміння себе та розуміння власного емоційного стану. І все це є – світоглядом людини. Коли людина аналізує свій світогляд, в неї завжди є абсолютні перемоги стати лідером в цьому житті. І тому, в рамках реалізації державної програми ментального здоров'я і підготовки фахівців для допомоги іншим, активно запроваджується і терапевтичний потенціал філософії.

Бо історично, філософія вчила людину створювати такий простір свого життя, коли ми здатні контролювати свій психічний стан, формувати вміння, які дозволяють нам боротися зі стресом, відпускати минулі проблеми, вміння правильно мріяти, вміння швидко змінюватись. Ось ці психічні Self-skills виявляються дуже затребуваними сьогодні. Можливо тому, несподівано для нас

– популярність проекту з формування практичної мудрості, захоплення філософією, ведуть до розуміння свого власного світогляду, ментального здоров'я. Тоді людина знає, які ресурси можуть допомогти їй в особистісному розвитку і в пошуку стану щастя та добробуту.

Отже, ментальне здоров'я є пріоритетом здорової особистості, головним чинником стійкості та розвитку українського суспільства. В нашій державі ментальне здоров'я набуло статусу ідеологічної стратегії збереження нації, адже забезпечується не лише індивідуальне здоров'я, а й формується національна, колективна здатність протистояти викликам.

Список використаних джерел

1. Ментальне здоров'я: як подбати про себе? URL: <https://prozdorovia.in.ua/statti/mentalne-zdorov-ia>
2. Турбує ментальне здоров'я – поговори зі своїм сімейним лікарем. URL: <http://oblzdrav.mk.gov.ua/index.php/golovna/novini/14306-turbue-mentalne-zdorov-ya-pogovori-zi-svojim-simejnim-likarem>

Зміст

Contents

Програма міжнародної науково-практичної конференції / Program of the international scientific and practical conference	5
Пленарні та секційні доповіді / Plenary and sectional reports	24
М'ясоєдов В. В. <i>Проблема людини у воєнні та повоєнні часи. Вітальне слово</i>	24
Асмут Х. <i>Людина як подвійна істота</i>	25
Перцева Ж. М. <i>Гуманізм у викладацькій та науковій діяльності представників лікарської династії Бобіних</i>	28
Ольховський В. О. <i>Слово про вчителя: професор В. В. Бобін в когорті славної Харківської анатомічної школи</i>	34
Piccolo P. <i>War is always sitting on every chair / Війна завжди сидить відразу на всіх стільцях: War, trauma, love and poetry in the writings of Iya Kiva</i>	36
Держко І. З., Швед О. П. <i>Людина в історико-філософському контексті</i>	41
Stegenga J. <i>Proportionality in the fog of war</i>	45
Бойко А. І. <i>Огляд проблем сучасної філософії гендеру</i>	45
Утюж І. Г. <i>Ментальне здоров'я – ідеологічна стратегема збереження української нації</i>	47
First section / Перша секція	50
Бобіна І. В. <i>Професор Володимир Вікторович Бобін. До сторіччя з дня народження</i>	50
Красіков М. М. <i>Володимир Павлович Бобін: життя, смерть, посмертя</i>	51
Опарін О. А. <i>Проблема дитинства та середньовічна медицина</i>	58
Ohniev V. A., Miakina O. V., Martynenko N. M. <i>V. P. Bobin is the founder of physicians' dynasty</i>	61
Троценко О. В., Рихлік С. В., Панасенко В. О. <i>Антропологічний вимір діяльності професора Віктора Бобіна в контексті розвитку радянської етнографії та археології у 50–60-х рр. ХХ ст.</i>	65
Пивоваров О. В. <i>Вивчення анатомії людини у підготовці здобувачів вищої освіти з фаху внутрішньої медицини. До 100-річчя з дня народження професора Бобіна Володимира Вікторовича</i>	69
Самосудова Л. В., Рихлік С. В., Панасенко В. О. <i>Євген Якович Панков – видатний морфолог, педагог, вихователь й дослідник. Історико-філософські нарис</i>	71
Крайня О. Є. <i>Внесок Володимира Павловича Бобіна (1858-1925) в розвиток вітчизняної медицини</i>	73
Гура Д. М. <i>Роль Володимира Вікторовича Бобіна у розвитку медичної науки: ключові досягнення та відкриття</i>	75
Second section / Друга секція	78
Куцепал С. В. <i>Когнітивна стійкість особистості в реаліях військового часу</i>	78
Сепетий Д. П. <i>Філософська антропологія Раймонда Таліса</i>	80